

8.9.2021

Ylioppilastutkintolautakunta

Asia: **Ylioppilastutkinnon yleisten ohjeiden ja määräysten muuttaminen kevään 2022 tutkintoon**

Viite: Lausuntopyynnön diaarinumero: OPH-2964-2021

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksista Ylioppilastutkinnon yleisten ohjeiden ja määräysten muuttamiseksi kevään 2022 tutkintoon.

OAJ:n lausunto uudesta kompensatiomallista

Kompensaatiomallin tarkastelu ja päivittäminen on perusteltua tutkintorakenteen uudistuessa kevään 2022 tutkintokerralla tutkinnon suorittamisen aloittavien astuessa suorittamaan tutkintoaan uuden lukiolain nojalla. OAJ kannattaa esitettyä yksinkertaista mallia, jossa improbatur arvosanan eri tasoluokituksista luovutaan. Yksinkertainen malli selkeyttää kompensatiomallia ja edesauttaa tutkintoon valmistavaa ohjausta oppilaitoksissa. Voimassa olevan kompensatiomallin improbatur -arvosanan luokittelu ja eri tasoisten suoritusten kompensointi eri arvosanayhdistelmin on koettu vaikeaselkoiseksi ja keinotekoiseksi.

OAJ kannattaa kompensatiomallin rajaamista koskemaan ainoastaan tutkinnon edellyttämiä kokeita, koska kokelas saa jatkossa suorittaa useita oppimääriä samasta aineesta tutkintoonsa. Käytettävän kompensatiomallin on oltava selkeä ja pyrkimys estää mallilla taktikointi usean oppimäärän suorittamisesta samassa aineessa on perusteltu.

Ylioppilastutkintolautakunta esittää kompensatiomallin muuttamista siten, että hylätyn arvosanan kompensatiomallin tarvittaisi 10 kompensatiopistettä hyväksytysti suoritetuista neljästä tutkintoon vaadittavasta kokeesta. OAJ pitää esitettyä 10 vähimmäispisteen kompensatiomallia liian matalana vaatimustasona uudeksi kompensatiomalliksi. Esitetty 10 pisteen kompensatiomalli luo kuvan tutkinnon suorittamisen matalasta vaatimustasosta varsinkin improbatur arvosanojen luokitusten poistuessa.

OAJ kannattaa ensisijaisesti valmisteluasiakirjan vaihtoehtoisen mallin 1 vaatimusta 12 tarvittavasta kompensatiopisteestä ja pitää sitä vaatimustasoltaan perusteltuna. Tällöin hylätyn kokeen kompensointiin edellytettäisiin keskimäärin lubenter -arvosanan tasoa, jota voitaneen pitää kohtuullisena hylätyn kokeen kompensoimiseksi osana ylioppilastutkintoa. Jatkossa improbatur olisi yksinkertaisesti hylätty arvosanalla

8.9.2021

”improbatur” ja sen kompensoimiseksi on perusteltua edellyttää kohtuullista osaamista neljässä muussa kokeessa. Ylioppilastutkintolautakunnan mukaan nykytilanteessa yleisin arvosanayhdistelmä, josta kompensatiopisteet muodostuvat, on CBBA.

Lausunto määräysluonnoksen selkeydestä hallinnollisesti hankalassa tilanteessa

Määräysluonnoksen päivittäminen vastaamaan lainsäädännön muutoksia tutkintorakenteessa ja tutkintomaksuja koskien on perusteltu. Määräysten ja ohjeisen selkeys edesauttaa opiskelijoiden tutkintoon liittyvää ohjausta ja opiskelijoiden huoltajille kohdennettavaa tiedottamista. OAJ pitää hyvänä määräysluonnokseen sisällytettyjä soveltamisohjeen kaltaisia tarkentavia ohjeita, jotka on sisällytetty kyseiseen määräyksen kohtaan harmaaseen pohjaan sisennettynä.

Esitetty määräyksen rakenne on haastavasta lähtökohdasta huolimatta selkä ja sisällysluettelo otsikoineen tukee määräyksen käytettävyyttä. Luvussa 1 määritellään kiitettävän selkeästi eroteltuna eri lainsäädännön puitteissa tutkintoa suorittavien tutkintorakenne sekä tutkinnon suorittamista koskevat yksityiskohtaiset määräykset. OAJ pitää hyvänä määräyksen rakennetta, jossa asiakokhtaan liittyen ensin määritellään/ohjeistetaan syksyllä 2021 tai aikaisemmin aloitetut tutkinnot ja tämän jälkeen keväällä 2022 aloitetut tutkinnot.

Esitetty määritelmä ”vaadittavat kokeet” on riittävä niissä asiakohdissa, joissa määräys koskee sekä vanhamuotoisen tutkinnon neljää pakollista koetta että uuden tutkintomuodon viittä edellytettyä koetta.

OAJ pitää ehdotettua muutosta ”rehtori vastaa” tai ”lukio vastaa” kannatettavana. Muutos on toteutettu ohjeisiin korostaen niitä veloitteita, jotka edellyttävät nimenomaan rehtorin päätöstä tai toimintaa. Muutokset eivät ole OAJ:n mielestä ristiriidassa ylioppilastutkinnon ja sen kokeiden järjestämistä koskevien säädösten kanssa, ja ne tukevat tutkinnon järjestämiseen liittyvää vakiintunutta käytäntöä hallinnollisesta työstä ja työjaosta. Muistiossa perustellaan oikeellisesti, että tutkinnon järjestämisestä vastaa joka tapauksessa lukiolain mukaan toiminnasta vastaava rehtori.

Lausunto muista asioista koskien ylioppilastutkinnon yleisiä määräyksiä ja ohjeita

Ylioppilastutkintolautakunta määrää säädösten perusteella tutkinnon koepäivistä ja niiden muutoksista tai lisäämisestä, kokeen kestosta ja oppilaitoksilta edellytetyistä järjestelyistä. Määräykset vaikuttavat suoraan lukion rehtoreilta ja opettajilta edellytettävään toimintaan ja veloitteiden toteuttamiseen tarvittavaan työaikaan. Vuonna 2020 sekä kevään että syksyn tutkintokerran koepäivien määrää lisättiin kolmella ottamatta huomioon esimiesten ja opetushenkilöstön työmäärän lisäystä.

8.9.2021

Opetusalan ammattijärjestö OAJ edellyttää, että ylioppilastutkintolautakunta laatii tutkinnon järjestämistä koskevien määräysten muutoksista ja niiden vaikutuksista kustannusvaikutusten arvioinnin yhteistyössä Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä keskeisten sidosryhmien kanssa. Muutokset määräyksiin tai koepäivien määriin voivat aiheuttaa sekä hallinnollista lisätyötä että opetushenkilöstöltä edellytettyä lisätyötä esimerkiksi valvontamäärien kasvun muodossa. Muutosten aiheuttama lisätyö oppilaitoksissa käsiteltävä lukiokoulutuksen rahoitukseen liittyvänä budjettiasiana Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa ja se on huomioitava lukiokoulutuksen rahoituksessa. Työmarkkinajärjestöt sopivat työehdoista ja lisärahoituksen kohdentamisesta.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Tuomo Laakso
erityisasiantuntija